

takega misala, ali zadnjih listov mu manka, torej ne vemo, kje je bil tiskan.

Deset let po prvi glagolski knjigi so začeli tiskati knjige s cirilico. Leta 1493. so natisnili v Benetkah v tiskarni Andreja de Thoresanis de Asula cirilski „Časoslov“. Prav tega leta je začel na Cetinji v Črni Gori Makarij tiskati s cirilico „Oktoih“ ali „osmoglasnik“. To so prve staroslovenske na jugu s cirilico natisnene knjige. Kedaj in kje je omenjeni Makarij se poprijel tiskarstva, tega ne vemo. Gospodar Črne Gore Jurij Crnojević, ki je 1485. l. Cetinjski samostan sezidal, zvedel je, da Makarij premišlja, kako bi osnoval tiskarno na Cetinji, in takoj mu je priskočil na pomoč. Razen osmoglasnika je natisnil Makarij tudi „psaltir“ in še več knjig, ali dandanes se zna samo za „Evangjelje“, katero je bilo dotiskano okoli 1500. l.

Dve leti na to, to je 1485. l., dovršil je tiskar Damian, rodом iz Milana, v Benetkah prvo hrvatsko knjigo, kaetro je naslovil „Evangelia et epistole cum prephationibus et benedictionibus per anni circulum“. Te knjige imamo danes, kolikor se ve, samo dva odtiska: eden je v knjižnici novorosijskega vseučilišča v Odesi, kamor je došel po smrti profesorja Kucharskega, ki ga je kupil bržkone takrat, ko je potoval po slovanskem jugu; drugi odtisek ima knjižnica c. k. gimnazija v Zadru. Črke so gotske, kakeršne so se iz prvega povsodi upotrebljale. Jezik v knjigi je za čudo lep in čist, slog skladen pa tudi naraven. Ta štiristoletni spomenik hrvatske knjige je lahko vzporediti z vsakim pisanim spomenikom, katerega koli naroda evropskega razen Grkov in Rimcev. Da se o tem vsakdo uveri, priobčujemo en primer, vse od besede do besede, samo pravopis je premenjen.

„U ono vrime, budući se velika množstva skupila iz gradov gredući ka Isusu, on jim reče po prilici: Izajde ki sije sijati sime svoje. I kada sijaše, niko pade kon puta i potlačeno jest, i ptice nebeske ga pozobaše. A niko pade svarhu kamika i izniknuvši usahnu, jere nimaše otavine ni mokrine. A niko pade meju dračje i zajedno izniknuvši dračje pritisnu žito i zaduši je. I drugo pade na dobru zemlju i izniknuvši učini plod stokrat veće. Ovo govoreći vapijaše: Ako ima uši od slišanja, poslušaj.“

Sedaj pa kosec nemškega jezika iz glasovite Herbersteinove knjige, katera je na svetlo prišla v prvi polovici šestnajstega stoletja, in čudite se razločku.

„Wie gemeingelichen alle Völker von Geschläch sich jres alltn heerkhumens berühmen vnd erfreyen, Also hab auch ich mit grösser begier mich vnderfangen meiner voreltern Namen vnnd wie die nacheinander geporn sein, zuerkundigen vnd zubeschreiben, Gleichwol solche begiert mir spat zukhumen ist, das ich mich in leben meines Vatters, auch Friderichen von Herberstain der Eltern mit erkündigen mügen.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— Občni zbor „Glasbene Matice“ se je vršil minulo soboto zvečer. Društvo je, kakor smo posneli iz blagajnikovega poročila, imelo v prešlem letu toliko stroškov, da je sklenilo svoj račun s primankljajem. To društvo priporočamo najizdatnejši podpori našim rojakom, ker je res jako važnega pomena, saj je vender uže popolnoma dognana stvar, kako blagodejno vplivata godba in petje na človeka ter mu blažita čite in ga navdušujeta za vse blago in lepo. V novi odbor so bili izvoljeni gospodje: Ravnikar Fran za predsednika, za odbornike Drenik Fran, dr. Ferjančič, Foerster, Krulec, dr. Majaron, Nolli Josip, Paternoster Jos., dr. Požar, Svetek Anton, Valenta Vojteh, Vencajz Ivan, Žumer, Fajgelj Danilo, Gregorčič Simon, Starec Anton, Šušteršič Ivan, Žirovnik Janko.

— Minolo sredo je predaval v deželnem muzeji č. g. Koblar o plavžarstvu na Kranjskem v starejši dobi. Predavanje je bilo prav zanimivo, ter se je gotovo gospod predavatelj mnogo trudil, predno je pripravil in tako spretno uredil dotične mnogoštevilne podatke, iz katerih smo posneli, da gre v tem pogledu na Kranjskem vedno na slabše. Predavanja se je udeležilo lepo število odličnega občinstva obojega spola. Tudi gojence iz Alojzijevejšča z njih gosp. ravnateljem videli smo med poslušalci. P. sebnost nas je pa veselilo, da je bilo to predavanje v slovenskem jeziku, kar je žal nekaj prav ne navadnega v deželnem muzeji. Zato smo pa č. gosp. Koblarju prav hvaležni, da se je resno lotil uvesti slovenski jezik tudi v prostore deželnega kranjskega muzeja pri predavanjih, kar je uže skrajni čas.

— Novo poštno poslopje v Ljubljani se boče vender le zidalo na Franc Jožefovem trga, tako je končno odredilo trgovinsko ministerstvo. Delo se boče začelo prihodnjo pomlad.

— Za učitelja glasbe in petja na tukajšnjem učiteljišči je imenovan nek Sokol, dozda organist v Melku, ki ne zna nič slovenskega. Dež. šolski svet je predložil baje troje naših rojakov, ali nobeden teh ni našel milosti pred g. Gautsch-em. Tako se nam godi!

— Učiteljske premembe. Učitelja g. Anton Vrančič v Dolskem in začasni učitelj g. Ivan Zupan v Zagradci, sta menjala mesti. Franc Ivanc pride iz Vel. Lašč na drugo mesto v Leskovec. Josip Korošec iz Škocijana pri Turjaku v Jesenice; Marija Jurman iz Idrije v Hotederčšico; Jurij Erker iz Poloma v Spodnji Log; Ivan Perko iz Boršta na Primorskem v Dole; Fr. Höglér iz Kočevja v Štalcarje. Izmed učiteljskih kandidatov so dobili službe: J. Vrščaj v Št. Jurju ob južni železnici, Anton Arko v Št. Mihelu na Notranjskem; Fr. Vrbič v Slavini; Fer. Vigele na mestni nemški šoli v Ljubljani; Ivana Furlan v Senožečah; Maks Josin, Josip Armič in Fr. Jaklič na I. mestni šoli v Ljubljani, Alojzij Sachs pa na II. mestni šoli.

— Tukajšnjim listom došla je v sredo brzojavka z Dunaja, da so šli po soglasnem sklepu slovenskih

poslancev poslanci Šuklje, Klan in Povše k grofu Taaf-feju ter se mu pritožili glede Novomeških razmer ter zahtevali od njega, da se odstrani provzročitelj ondote-nega nemira.

— Novo obrtno društvo v Ljubljani. Visoka c. kr. vlada je potrdila te dni pravila „Konservativnega obrt-nega društva.“

— Mostovi južne železnice od Ljubljane do Logateca so, kakor je minister za trgovske reči odgovoril te dni na interpelacijo poslanca Povšeta, v dobrem stanu ter so se ravno takrat popravljali, ko je prišel na lice mesta inženjer, katerega je odpošlal minister, da si ogleda moste. — „Slovenčev“ Dunajski poročevalec pravi, da se na Dunaji če dalje bolj govori o podražavljenji južne železnice.

— Bike belanske pasme nakupljene iz državne podpore, oddal je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske te dni nastopnim gospodarjem: Jan. Sokliču v Selu pri Bledu, Jak. Svetini v Bodešcah, Franu Pret-narju v Predtrgu, Jan. Arhu v Boh. Bistrici, Andrej Pavliču v Podgorji, Alojziju Rahnetu v Brezovici, Juriju Škoficu v Št. Vidu pri Lukovci, Antonu Samotorčanu v Št. Joštu pri Horjulu in Jan. Pečniku v Stoščah. Deželni odbor je pa oddal bike ravno te pasme naslednim go-spodarjem: Lorencu Gašperlinu na Pšenični Polici, Jan. Strupiju v Čirčičah, Županstvu v Žireh, Alojziju Koželju v Lanišah in Martin Habjanu v Zapotnici.

— V Kozljeh pri Sežani našli so trtno uš, katera se je zatrosila tje baje iz sosednega Šlijaka, prvega kraja na Goriškem, kjer so zasledili ta nesrečni mrčes.

— Ker se bode spremenilo, oziroma razširilo s 1. novembrom t. l. področje uradov za odmero pristojbin, imajo se po odredbi c. kr. finančnega ministerstva pred-ložiti prošnje za zamenjavo kolkov od tega dne naprej c. kr. uradu za odmero pristojbin, a ne več c. kr. finan-čnemu ravnateljstvu.

— Mlekarsko zadrugo mislijo napraviti v Volčah pri Tolminu. Pa tudi za kmečko posojilnico se delajo uže priprave. Za ti podjetji se najbolj briga dr. T. Ako se ne motimo, je sodnijski uradnik v Tolminu, mož jako delaven, sicer pa tihega, resnega značaja.

— Pred trgatvijo poročalo se je z Vipavskega in z Dolenjskega, da je za grozdje neugodno vreme, da ga bode malo, da ne bode še to malo, kar ga bode, dobro. Po dokončani trgatvi dohajajo pa z obeh strani ravno nasprotna, in sicer ugodna poročila. Pravi se, da ni letina ravno tako slaba, kakor se je mislilo, da sta ugodno vreme zadnjih dni ter gorkota vplivala na grozdje, katero je popolnoma dozorelo ter bode dalo zato iz-vrstno kapljico. Nas vse to jako veseli!

— V Vipavski dolini so pridelali letos sicer malo ali prav dobrega vina. V Istri je bila letina obilnejša in je tudi tam letos izborna božja kapljica.

† Dne 9. t. m. je umrl v Postojni po kratki bo-lezni v 43. letu svoje starosti odvetnik I. dr. Pitamic. Rojen je bil v Volčah pri Tolminu ter bil vedno zvest sin svojemu narodu. Naj počiva v miru!

— Goriška deželna gospodarska razstava je tudi zaključena. V Slovencih je ta razstava zapustila naj-žalostnejše spomine. Kakor otvorjenje tako tudi zatvo-rjenje vršilo se je izključno le v italijanskem jeziku ter se ni v tem pogledu kar nič oziralo na dve tretjini slovenskega prebivalstva. Goriški Slovenci so zaradi tega jako užaljeni.

— Na Goriški razstavi je bil odlikovan baje tudi nek Slovenec za svojo suho robo. Ta „suha roba“ je bila razstavljena z nemškim napisom. „Slovenec“ pravi, da je bil ta nemški napis le bodigatreba. Ta opazka je še prekratka. Ako ne spoštujemo sami svojega jezika, ne vemo, kako bi mogli zahtevati kaj takega od tujcev. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

— Mošt z Goriškega se prevaža na Ogrsko, kjer napravljajo iz njega tokajsko vino. Ravno tako kupujejo uže nekaj let v Istri, posebno v Pazinskem okraji Francozi belo grozdje, iz katerega napravljajo šampanjec. Čudno, da znajo tujci naše pridelke tako dobro ukori-stiti, mi pa ne.

— Odlikovanje. Gozdarski ravnatelj kneza Schön-burg-Waldenburga v Šneperku na Notranjskem, gosp. pl. Obereigner, je prejel za svoje dolgoletno uspešno delo-vanje v gozdarstvu viteški križec Fran Josipovega reda.

— Volitev deželnega poslanca namesto gospoda J. Gorupa za mestno skupino Postojina - Lož - Vrhnika razpisana je na dan 9. novembra 1891.

— Na dolenjem Krasu neče uže več let trta nič kaj roditi in če tudi urodi, uniči peronospora skoro ves pridelek. Sicer se da pa s pridno in umno trtorejo v okom priti tudi tem nesrečam. To dakazuje praktično od leta do leta posestnik g. Forčič v Preserji blizu Komna. Ta mož zasadil je trte po načinu, katerega pri-poročajo umni vinorejci. Ljudje so se mu smijali rekoč, da nori. Ali najbolje se smeje oni ki se zadnji smeje. Dočim so trte drugih posestnikov uže več let zaporedom ob času trgatve malone ravno tako prazne kakor o božiči, ima gosp. Forčič prav bogate vinske letine ter dobi za svoj pridelek lepih krajcarjev. Se bodo li njegovi sosedje zavedeli ter ga posnemali.?!

— Še eden kandidat za državnozborski mandat v kmečkih občinah zapadne Istre. Razen marchesa Benedetta Polesinija, ki se ne briga za avstrijsko ba-ronstvo ter mu je priljubljenejši le benečanski „marchese“, poruša se za državnega poslanca tudi grof Walderstein. Tega priporočajo Italijani posebno v onih krajih, kjer vedo, da ne bodo s Polesinijem ničesar opravili, da bi na tak način cepili glasove. Nadejamo se pa, da jim bode korenito izpodletela tudi ta spletko, kajti naši kmetje v Istri nimajo sicer nič proti temu, če se kdo zove marchese ali grof, pa to jim tudi nič ne im-ponuje. Volitev ta bode jako zanimiva, če se pomisli, da gre tu Italijanom za življenje ali smrt, vsaj tako je soditi po vseh pripravih Tržaška vlada je baje zado-voljna s Polesinijevo kandidaturo. Poleg vsega tega je stavil minoli teden istrski državni poslanec Bartoli in-

terpelacijo do ministerskega predsednika, v kateri zahteva, da se uradnikom, oziroma učiteljem in duhovnom, popolnoma prepove vsako vtikanje v volitev. Mož misli tukaj le na hrvaške in slovenske učitelje in duhovne. Najbolje bi bilo, da jim vlada kar meni nič tebi nič odvzame volilno pravico ali jih pa tiste dni, ko se bodo vršile volitve, zapre v kak hlev, kakor so delali svoječasno Mađjaroni s Hrvati. Tako naj se ravna z „nezvestimi“ Slovani, da se ugodi „zvestim“ patrijotom Ragosorim.

— Sodnijski pristav g. Okretič pride iz Pazina v Sežano, g. Tentov pa iz Sežane v Košinj. S premeščenjem g. Okretiča bodo Pazinski Italijani gotovo zadovoljni, kajti bil jim je pravi trn v peti. Mi čestitamo Sežanskemu okraju, da dobi tako izvrstnega uradnika. Gospod Tenton je Hrvat, rojen na kvarnerskem otoku Čresu. Lošinjski Hrvatje bodo gotovo veseli vrlega narodnjaka.

— Cestni odbor v Litiji je izvolil za načelnika Janeza Jeretina iz Gradca pri Litiji in Martina Bukovca iz Toplic pri Zagorji.

— Zagrebška razstava se je završila v sredo dne 14. t. m. Vstopnica zadnjih treh dni je bila namenjena za razne zavode in za Zagrebške uboge. Razstavo je obiskalo 400.000 ljudi.

— Poluletni pouk na podkovski šoli v Gradci se začne 2. januarja 1892. l. Deželni odbor štajerski bo oddal v ta namen potrebnim kovačem 10 ustanov po 50 gld. ter prosto stanovanje. Pa tudi nekateri okrajni zastopi in kmetijske podružnice bodo dale nekoliko podpore pridnim obiskovalcem te šole.

† Umrli je včeraj v Gradci prelat Janez Karlon, glavni urednik časopisa „Grazer Volksblatt“ v 67. letu svoje starosti. Umrli bil je brat državnega poslanca monsignora Alojzija Karlon-a.

— Iz državnega proračuna je posneti, da je bilo vanj postavljenih za Kranjsko, in sicer za preložitve državne ceste čez Gobovec pri Podbrezji in njeno utrditev pri Lešniku za leto 1892. 12.000 goldinarjev ter za preložitve državne ceste pri Otočicah v Št. Jarneji na Dolenjskem 11.000 gld. Za uravnavo Save je postavljenih za leto 1892. 40.000 gld. K tem 40.000 gld. prispeti bode morala dežela 1334 gld., interese pa 1000 gld. Vsi stroški za uravnavo Save do štajersko-hrvaške meje proračunjeri so na 2.100.000 gld., ter se je od te vsote do zdaj izdalo 390.000 gld.

— Minister Gautsch je zaukazal spet nekaj novega. Odslej namreč ne bodo imeli dijaki viših razredov gimnazije več latinskih in grških nalog. Konec poluletja bodo morali predstavljati iz znanega latinskega in grškega klasika v učni jezik brez pripomočkov in preparacij. Določene so za vsako polletje štiri grške in pet latinskih nalog.

— Stroški za uravnavo Dunajščice, za napravo mestne železnice na Dunaji in sploh za javna dela

na Dunaji bodo znašali, kakor se poroča raznim listom, do 112 milijonov. Država prevzame teh stroškov 72%, dežela 8% in mesto 20% s poroštvom države, dežele in mesta. Letna anuvpiteta je proračunjena na 3.6 milijona.

— Puška repetirka v vprašanjih in odgovorih. Tak je naslov knjižici, katero je spisal naš rojak Andrej Komel pl. Sočebčan, c. in kr. major v pokoj v Gradci, katero priporočamo našim vojakom. Tiskala jo je Narodna Tiskarna v Ljubljani.

— Petardo so položili neznani ljudje v vežo škofove palače v Tistu v nedeljo dne 4. t. m., t. j. na imendan presvetlega cesarja. Petarda se ni razpočila, ker jo je vratar še o pravem času opazil ter ugasnil. Ko je tržaški ordinarijat sklenil, da se prenese slovenska propoved in slovensko petje od sv. Justa, torej iz stolne cerkve v cerkev starega sv. Antona, je proti temu protestoval tržaški magistrat, najhuje pa italijansko časopisje, ki je celo žugalo z nekimi sredstvi, ali kali. So li petarde tista sredstva?!

— Dantejev spomenik v Tridentu. Odbor za ta spomenik zaprosil je pred več meseci vlado, da bi smel prirediti razstavo vseh došlih mu modelov za ta spominek. Vlada je v to privolila z opomnjo, naj gleda odbor na to, da bi se ne razstavilo kaj takega, kar bi bilo proti morali ter bi ne bilo umestno tudi iz političnih ozirov. Ta razstava se je imela odpreti te dni — ali v zadnjem trenutku jo je odložil odbor. Došli modeli so baje taki, da se jih boji odbor razstaviti. Celo italijanski listi pravijo, da so alegorične skupine take, kakeršnim ne sme biti prostora v Avstriji.

— Draginja kruha na Nemškem in v Italiji je taka, da prihaja cele kupe ljudi kupovati kruha k nam čez mejo. Seveda zamorejo storiti to le oni, ki so blizu meje, ostali morajo pa prenašati draginjo. Cena moki in kruhu je tudi pri nas jako poskočila, zato pa morajo biti posebno na Nemškem res neznosne razmere, ako morajo hoditi Nemci preko meje v Avstrijo po kruh.

— Na otoku Braču je bil dne 4. in 9. t. m. grozen naliv. Umrli sta dve osebi, več živine je poginilo ter je napravila voda veliko škode po travnikih, polji in cestah.

Budimpeštanske tržne cene z dne 14. oktobra 1891.

Pšenica gld. 10.40 do 11.05, rž gld. 9.70 do 9.85, ječmen gld. 6.05 do 6.15, oves (nooi) gld. 5.90 do 6.20, proso gld. 5.75 do 6.06.

Kurzi na Dunajski borzi dne 15. oktobra

Papirna renta	gld. 91.20.
Srebrna „	„ 91.—.
Zlata „	„ 108.90.
Marcijeva renta	„ 102.35.
Napoleondori (20 frankov)	„ 9.30.
C. kr. cekini	„ 5.57.
Nemške marke	„ 57.70.